

Pilot versie 20 januari 2022

Tekst voor op de website in interactieve vorm

Participatie bij (ver)bouwen en ruimtelijke initiatieven

LEIDRAAD VOOR ONTWIKKELEN EN BOUWEN IN AMSTELVEEN

Participatie

Werkt u aan een initiatief of gaat u (ver)bouwen? Dan kan dit invloed hebben op de mensen en bedrijven in uw omgeving.

Zij vinden het fijn om in een vroeg stadium betrokken te worden en mee te denken over de plannen in hun omgeving. Door goede ideeën, belangen en bezwaren vooraf te bespreken met alle belanghebbenden, kunt u een goede afweging van belangen maken en uw plan verrijken en verbeteren.

Het organiseren van participatie heeft twee belangrijke (meer)waarden:

- Een plan of initiatief sluit beter aan op de fysieke (en sociale) leefomgeving.
- Snellere en betere besluitvorming door gedragen en gewogen besluitvorming.

Een goed initiatief vraagt om afstemming en samenwerking met inwoners, ondernemers, de gemeente en andere belanghebbenden. Amstelveen vindt het belangrijk om de omgeving zo vroeg mogelijk te betrekken bij ontwikkelingen en vraagt dat ook aan initiatiefnemers. Daarnaast treedt de Omgevingswet per 1 juli 2022 in werking. De Omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie bij ruimtelijke initiatieven en stelt participatie in een aantal gevallen verplicht.

Niet ieder plan is hetzelfde. De gewenste mate van participatie hangt af van de impact die het plan heeft op de omgeving. Zo

is de impact op de omgeving heel anders bij het bouwen van een dakkapel of garage, bij het openen van een café of bij het bouwen van een flatgebouw. Ook de groep bewoners en andere partijen die belang hebben bij het plan verschillen.

We onderscheiden drie categorieën ruimtelijke initiatieven en geven hieronder per categorie uitleg over de gewenste participatie.

Let op: dit is een pilot. Wij gebruiken de tijd tot de invoering van de Omgevingswet om de leidraad te testen bij verschillende plannen. Wij horen dan ook graag hoe u de leidraad ervaart. Het kan zijn dat de leidraad wordt aangepast op basis van de opgedane ervaringen.

Interactief op website:

Categorie 1: (Ver)bouwplannen met een zeer beperkte impact op de omgeving

- Bouwwerken, bouwaanpassingen of veranderingen van zeer beperkte omvang;
- Het plan past binnen het bestaande ruimtelijke beleid van de gemeente;
- Minder dan vijf directe omwonenden (volwassenen), zoals naaste burens, krijgen te maken met het plan;
- Degene die het plan indient is meestal een particulier.

Klik op link voor bijpassende participatie (zie bijlage 1)

Categorie 2: (Ver)bouwplannen en ruimtelijke initiatieven met een beperkte impact op de omgeving

- Bouwwerken, bouwaanpassingen of veranderingen van beperkte omvang;
- Het (ver)bouwplan past niet binnen het bestaande ruimtelijke beleid van de gemeente. Er is een vergunning of beslissing van het bestuur nodig;
- Een beperkt aantal mensen in de straat of wijk krijgt te maken met het plan, vaak direct omwonenden, en de gevolgen voor die mensen zijn meestal beperkt;
- Een beperkte mate van politieke of maatschappelijke aandacht wordt verwacht;
- Degene die het plan in dient is vaak een particulier die zich bij voorkeur laat begeleiden door een bouwadviesbureau.

Klik op link voor bijpassende participatie (zie bijlage 2)

Categorie 3: Ruimtelijke initiatieven, plannen en projecten met een grote impact op de omgeving

- Ruimtelijke initiatieven, plannen en projecten met ingrijpende gevolgen voor de leefomgeving van Amstelveners of een wijziging van gemeentelijk ruimtelijke beleid;
- Er zijn veel belanghebbenden met verschillende belangen ;
- Er wordt veel maatschappelijke of politieke aandacht verwacht;

- Het plan of initiatief past niet binnen het bestaande ruimtelijke beleid van de gemeente. De gemeente moet in de besluitvorming nadrukkelijk een belangenafweging maken;
- De initiatiefnemer is vaak een professionele partij, zoals een projectontwikkelaar, een architectenbureau, een woningbouwcorporatie, de gemeente of een andere overheid.

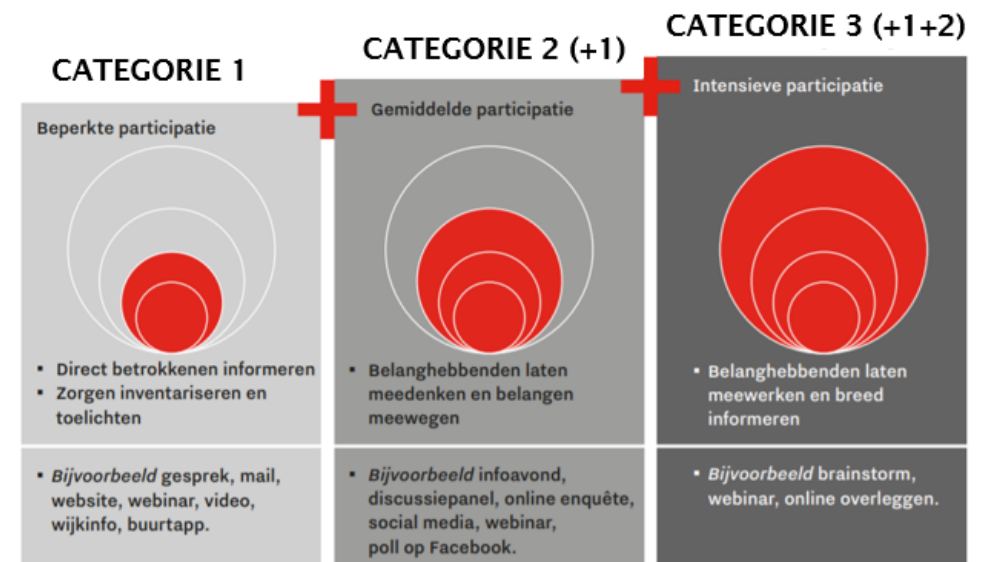
Klik op link voor bijpassende participatie (bijlage 3)

Vindt u het lastig om de juiste categorie te bepalen? Door onderstaande impactbarometer in te vullen ontstaat er een beeld van de impact van het initiatief.

1. Vul voor elke factor een cijfer in dat van toepassing is op uw initiatief.
2. Tel de gegeven cijfers bij elkaar op.
3. Deel het geheel door 5.
4. De uitkomst geeft een indicatie van de impact.

	Geen	Weinig	Redelijk	Groot
<u>Algemeen Belang:</u> Heeft het een invloed op de samenleving als geheel?	0	1	2	3
<u>Maatschappelijke aandacht:</u> Krijgt het aandacht in politiek, pers of sociale media?	0	1	2	3
<u>Hinder initiatief:</u> Geeft het initiatief hinder voor de omgeving, na realisatie?	0	1	2	3
<u>Leefbaarheid en veiligheid:</u> Heeft het initiatief een effect op de leefbaarheid en veiligheid van de omgeving?	0	1	2	3
<u>Belang input omgeving:</u> Is de input (van kennis) vanuit de omgeving belangrijk en wenselijk voor de realisatie van het initiatief?	0	1	2	3

2 - 3	Niveau 3 – Grote impact op de omgeving	Intensieve participatie
1 – 2	Niveau 2 – Beperkte impact op de omgeving	Gemiddelde participatie
0.1 – 1	Niveau 1 – zeer beperkte impact op de omgeving	Beperkte participatie
0	Niveau 0 – geen impact op de omgeving	Geen participatie

***Bijlage 1* Categorie 1: (Ver)bouwplannen met een zeer beperkte impact op de omgeving**

Uw plan heeft mogelijk gevolgen voor uw burens of andere mensen in uw straat. Overleg daarom met de mensen in uw omgeving.

Hoe kunt u dat doen?

Stap 1: Bedenk wie belang hebben bij uw plan.

Wie merken iets van het plan en wat betekent het plan voor andere mensen in uw omgeving?

Stap 2: Betrek uw omgeving bij het plan

Overleg met uw burens en andere belanghebbenden. Zie onze *inspiratiegids voor plannen van categorie 1* als u wilt weten hoe.

Stap 3: U kunt een aanvraag indienen als u:

- Het plan met de burens en andere belanghebbenden heeft besproken
- eventueel uw plan heeft aangepast en
- dit uw burens of andere belanghebbenden heeft laten weten

leg dit vast in een kort participatieverslag en deel met de gemeente bij uw aanvraag.

De volgende pagina verschijnt bij klikken op de inspiratiegids

Inspiratiegids

Categorie 1: Inspiratiegids voor plannen met een zeer beperkte impact

Wie kunt u het beste betrekken?

Betrek alle mensen die iets merken van uw plan, bijvoorbeeld:

- Burens naast u
- Burens tegenover u
- Burens achter u
- Andere bewoners of bedrijven in de straat

Wanneer betreft u hen?

Meld uw plan zo vroeg mogelijk bij uw omgeving. Zo zorgt u ervoor dat de omgeving nog kan meedenken en zich betrokken voelt.

Hoe betreft u hen?

U kunt op verschillende manieren het gesprek aangaan met de omgeving:

- Ga op bezoek bij de burens

- Ga langs de deuren
- Nodig hen uit bij u thuis
- Verspreid een informatiebrief huis-aan-huis met een mogelijkheid om te reageren. Laat met tekeningen of foto's zien wat u van plan bent.

Terugkoppeling

Laat het uw burens weten als u iets heeft aangepast aan de plannen.

***Bijlage 2* Categorie 2: (Ver)bouwplannen en ruimtelijke initiatieven met een beperkte impact op de omgeving**

Uw plan heeft mogelijk gevolgen voor uw straat of wijk. Overleg daarom met de mensen in uw omgeving.

Hoe kunt u dat doen?

Stap 1: Bedenk wie belang hebben bij uw plan.

Wie merken iets van het plan en wat betekent het plan voor andere mensen in uw omgeving?

Zijn er al eerder plannen geweest op deze locatie? Hebben belanghebbenden daar last van gehad of zijn ze op een andere manier betrokken geweest?

Stap 2: Maak een kort participatieplan

Hierin beschrijft u:

- Wie gaat u betrekken?
- Waar kunnen zij over mee praten of meedenken?
- Hoeveel invloed krijgen zij op het eindresultaat?
- Hoe betreft u hen? Welke online of offline participatievormen en –middelen zet u in?
- Hoe bereikt u hen?
- Op welke manier kunnen zij reageren op uw plan?
- Wat gaat u met de resultaten doen? Kunt u uw plan aanpassen nadat u de omgeving heeft gesproken?
- Hoe houdt u belanghebbenden van het vervolg op de hoogte?

Deel het participatieplan met uw contactpersoon bij de gemeente, als u twijfelt of de gekozen participatievormen en methoden passen bij uw plan.

Stap 3: Betrek uw omgeving bij het plan

Overleg met uw buren en andere belanghebbenden. U bepaalt zelf welke participatievormen het beste passen bij uw initiatief en de belanghebbenden. Zie onze *inspiratiegids voor plannen van categorie 2* voor inspiratie.

Stap 4: Pas uw plan waar nodig aan en leg de resultaten vast in een verslag voordat uw een aanvraag indient

Na het uitvoeren van het participatietraject is het belangrijk om de resultaten van de participatie vast te leggen in een participatieverslag. Zo kunt u de betrokkenen laten weten of u het plan heeft aangepast. Ook de gemeente wil weten wat u met de resultaten van het participatietraject heeft gedaan. Stuur het participatieverslag op naar uw contactpersoon bij de gemeente. De gemeente kan vragen naar overige documentatie waaruit blijkt dat u overeenkomstig het gemeentelijk participatiebeleid heeft geparticipeerd.

De gemeente let bij het verslag vooral op:

1. Wie zijn er betrokken bij het participatieproces? Wat zijn hun belangen en wat vinden zij van het plan?
2. Waarover werden zij betrokken? Over welke onderdelen mochten belanghebbenden meedenken?

3. Hoe zijn zij betrokken? Welke activiteiten en participatiemiddelen zijn toegepast?
4. Wat is er met de resultaten van de participatie gedaan? Onderbouw kort welke resultaten wel en vooral ook niet worden meegenomen in het plan.

De volgende pagina verschijnt bij klikken op de inspiratiegids

Inspiratiegids

Categorie 2: Inspiratiegids voor plannen met een beperkte impact

Wie kunt u het beste betrekken?

Betrek alle mensen die iets merken van uw plan, bijvoorbeeld:

- Buren naast u
- Buren tegenover u
- Buren achter u
- Andere bewoners of bedrijven in de straat of buurt

Wanneer betreft u hen?

Meld uw plan zo vroeg mogelijk bij uw omgeving. Zo zorgt u ervoor dat de omgeving nog kan meedenken en zich betrokken voelt.

Hoe betreft u hen?

U kunt op verschillende manieren het gesprek aangaan met de omgeving:

- Ga langs uw burens.
- Verspreid een informatiebrief huis-aan-huis met een mogelijkheid om te reageren. Laat met tekeningen of foto's zien wat u van plan bent.
- Organiseer een (online) inloopavond. Tijdens de inloopavond kunt u tekeningen van uw plan laten zien, een architect uitleg laten geven, vragen beantwoorden en belanghebbenden mee laten denken.

Terugkoppeling

Zorg ervoor dat u na de inloopavond alle aanwezigen een bericht stuurt. U geeft aan wat u met de opgehaalde resultaten heeft gedaan en wat u in uw plan aanpast.

Bijlage 3 Categorie 3: Ruimtelijke initiatieven, plannen en projecten met een grote impact op de omgeving

Uw plan, initiatief of gebiedsontwikkeling heeft mogelijk grote gevolgen voor de omgeving. U wilt daarom bewoners en bedrijven bij uw plan betrekken. Dat vraagt bereidheid van u om belangen af te wegen en uw plan aan te passen waar nodig.

Stap 1: Afstemmen met de gemeente

De eerste stap is de initiatieffase, waarin u als initiatiefnemer uw plan met de gemeente bespreekt. De gemeente geeft een eerste ambtelijke inhoudelijke beoordeling. De initiatiefnemer krijgt daar een brief over. In die brief staat beschreven hoe ambtelijk gedacht wordt over haalbaarheid en noodzaak van het initiatief.

Stap 2: Bedenk de aanleiding en opgave van uw plan en wie belang hebben bij uw plan.

Aanleiding en opgave

- Wat ga ik doen of maken?
- Wat is de aanleiding van het plan?
- Wat is de reikwijdte van het plan?
- Wanneer ga ik het plan uitvoeren en hoe lang duurt het?
- Wat is de impact op de fysieke en maatschappelijke leefomgeving?
- Wat is de mate van maatschappelijke of politieke aandacht?

- Wat is het gewenste resultaat van het plan?

Belanghebbenden

- Wie merken iets van het plan en wie hebben belang bij het plan?
- Zijn er al eerder plannen geweest op deze locatie? Hebben belanghebbenden daar last van gehad of zijn ze op een andere manier betrokken geweest?

Stap 3: Maak een participatieplan over hoe u de omgeving betreft

Hierin beschrijft u de participatie- en communicatiestrategie.

- Wat wilt u bereiken met de participatie?
- Wie gaat u betrekken?
- Waar kunnen zij over meepraten of meedenken?
- Wat zijn hun belangen?
- Hoeveel invloed krijgen de verschillende doelgroepen op het eindresultaat?
- Hoe betreft u de verschillende doelgroepen? Welke participatievormen en -middelen zet u in? Dat kunnen ook online participatievormen en -middelen zijn.
- Wat gaat u met de resultaten doen?
- Hoe bereikt u hen en nodigt u hen uit voor eventuele bijeenkomsten? Wat zijn de communicatiemiddelen?
- Hoe bereikt u moeilijk bereikbare doelgroepen, zoals laaggeletterden of mensen die geen Nederlands spreken?
- Hoe houdt u de belanghebbenden van het vervolg op de hoogte?

- Stel een participatie- en communicatieplanning op met een begroting. Noem ook welke personen en organisaties verantwoordelijk zijn voor de participatie en communicatie.

Stap 4: Deel het participatieplan met de Gemeente Amstelveen

Voorafgaand aan de uitvoering van het participatieplan is het wenselijk (en bij ingang van de Omgevingswet verplicht) om het opgestelde participatieplan met de gemeente te bespreken.

De gemeente let vooral op:

1. Past het participatieplan bij de impact van het initiatief?
2. Worden de juiste belanghebbenden benaderd?
3. Passen de participatiemiddelen bij de fasering en de verschillende belanghebbenden?

Stap 5: Betrek uw omgeving bij uw plan

Als initiatiefnemer organiseert u zelf een participatietraject waarin u uw initiatief met omwonenden en belanghebbenden bespreekt. U bepaalt welke participatievormen het beste passen bij het initiatief en de belanghebbenden. De gemeente heeft hierin geen rol. Het eventueel aangepaste initiatief wordt daarna definitief ingediend, voorzien van een participatieverslag.

U laat de omgeving weten dat u een plan heeft en geeft aan hoe de omgeving kan meedenken, meewerken of meebeslissen over het plan. Deel aan alle belanghebbenden altijd mee hoeveel invloed zij krijgen en mogen uitoefenen in welk onderdeel van het traject. Zo blijven de verwachtingen voor alle partijen duidelijk.

Voor grote initiatieven kan het handig zijn iemand in te schakelen die ervaring heeft met participatie. Bij complexe of ingrijpende plannen zijn vaak meerder participatierondes nodig. Zie onze *inspiratiegids voor plannen van categorie 3* als u wilt weten hoe u de omgeving het beste kan betrekken.

Stap 6: Evalueer de participatie en pas waar nodig aan

Informeer bij de omgeving of zij vinden dat het participatieproces goed is verlopen. Dit betekent niet dat alle belanghebbenden het eens moeten zijn met het plan. Wel dat zij voldoende mogelijkheid hebben gekregen om te delen wat zij belangrijk vinden, zodat een juiste belangenafweging kan worden gemaakt.

Beantwoord de volgende vragen:

- Wat is het effect van de inbreng van belanghebbenden?
- Heeft de inbreng tot verdieping geleid?
- Zijn de deelnemers aan het participatieproces tevreden over het proces?
- Is de inbreng van deelnemers representatief?
- Wat kunnen we leren van het participatieproces?

Heeft u de ideeën van alle belanghebbenden gehoord? Dan past u uw plan aan waar mogelijk. Zo maakt u het plan kwalitatief beter en meer gedragen door belanghebbenden.

Stap 7: Leg de resultaten vast in een verslag voordat uw een aanvraag indient

Na het uitvoeren van het participatietraject is het belangrijk om de resultaten van de participatie vast te leggen in een participatieverslag. Zo kunt u de betrokkenen laten weten of u het plan heeft aangepast. Ook de gemeente wil weten wat u met de resultaten van het overleg heeft gedaan. Stuur het participatieverslag, inclusief antwoord op de vorige vragen, naar uw contactpersoon bij de gemeente. Bij de beslissing over uw plan weegt de gemeente alle belangen af en neemt de gemeente mee hoe de participatie is verlopen.

De gemeente let bij het verslag vooral op:

1. Wie zijn er betrokken bij het participatieproces? Wat zijn hun belangen en wat vinden zij van het plan? Zijn er doelgroepen gemist?
2. Waarover werden zij betrokken? Over welke onderdelen mochten belanghebbenden meedenken en welke randvoorwaarden zijn vooraf meegegeven?
3. Wanneer en hoe vaak zijn zij betrokken?
4. Hoe zijn zij betrokken? Welke activiteiten en participatiemiddelen zijn toegepast?
5. Zijn de belangen en meningen van belanghebbenden voldoende in kaart gebracht?

6. Wat is er met de resultaten van de participatie gedaan? Onderbouw welke resultaten wel en vooral ook niet worden meegenomen in het plan.

U dient als initiatiefnemer aan te geven welke adviezen en keuzes uit het participatietraject wel en niet zijn overgenomen bij de uitwerking van het initiatief. In het verslag staan ook de minderheidsstandpunten, zodat deze voor latere fasen in de uitvoering of besluitvorming niet verloren gaan.

Zorg ervoor dat u alle betrokkenen op de hoogte houdt van het project en de aanpassingen van het plan op basis van de participatieresultaten.

Wat is het vervolg?

Het college van B en W beoordeelt het initiatief met het participatieverslag. Bij een positief eerste oordeel legt het college het initiatief voor aan de raadscommissie voor Ruimte Wonen en Natuur. De raadsleden kunnen dan aangeven wat zij van het initiatief vinden en of er aanvullende kaderstelling nodig is.

Daarna besluit het college of voor dit initiatief daadwerkelijk een project gestart wordt. Het kan ook zo zijn dat de gemeenteraad aanvullende kaders stelt. De initiatieffase wordt vervolgens afgesloten en de schetsfase start. Hierover publiceert het college een bericht in de lokale pers.

De volgende pagina verschijnt bij klikken op de inspiratiegids

Inspiratiegids

Categorie 3: Inspiratiegids voor plannen met een grote impact

Wie kunt u het beste betrekken?

Betrek alle mensen die iets merken van uw plan, bijvoorbeeld:

- Alle omwonenden
- Bedrijven of organisaties in de buurt
- Andere partijen die belang hebben bij het plan, zoals potentiële nieuwe bewoners. Zo weet u meteen waar toekomstige bewoners behoefte aan hebben.

Wanneer betreft u hen?

Meld uw plan zo vroeg mogelijk bij uw omgeving. Zo zorgt u ervoor dat de omgeving nog kan meedenken en zich betrokken voelt.

Hoe betreft u hen?

U kunt op verschillende manieren het gesprek aangaan met de omgeving. De beste participatievormen of –middelen hangen af onder andere af van de doelgroep, de mate van invloed die belanghebbenden krijgen op het plan en de complexiteit van het plan. Dit is maatwerk en kan per initiatief of fase verschillen. Meerdere instrumenten combineren werkt vaak beter. Wanneer het niet mogelijk is om fysiek bij elkaar te komen, door bijvoorbeeld coronamaatregelen of grote

groepsgrootten, zijn er ook online participatievormen – en middelen. Een aantal voorbeelden vindt u hieronder.

Het helpt om van te voren te bepalen welke invloed u welke doelgroep wil geven. Het vroegtijdig informeren van belanghebbenden en belanghebbenden op de hoogte blijven houden zijn vereisten. Belanghebbenden alleen informeren is nog niet voldoende. Voorbeelden van informeren zijn: verspreid een informatiebrief huis-aan-huis, deel het plan op sociale media of organiseer rondleiding door de omgeving waarin u het plan toelicht.

- **Raadplegen:** Belanghebbenden worden betrokken bij het proces. Zij krijgen de ruimte om te delen wat ze belangrijk vinden. De opgehaalde belangen worden afgewogen en waar mogelijk meegenomen in de verdere planvorming.
Voorbeelden: organiseer een (online) informatiemarkt en laat met tekeningen of foto's zien wat u van plan bent. Vraag belanghebbenden wat zij van de plannen vinden. Hou een online of offline opiniepeiling of ga bij de belanghebbenden die de meeste impact ervaren op de koffie.
- **Adviseren:** Belanghebbenden worden betrokken bij het proces. Zij mogen advies geven. De opgehaalde adviezen worden afgewogen en waar mogelijk meegenomen in de verdere planvorming.
Voorbeelden: organiseer een (online) dialoog of stel een adviescommissie op.
- **Co-creëren of coproduceren:** Belanghebbenden mogen samen met de initiatiefnemer het plan ontwerpen of invulling geven aan de uitvoering.

Voorbeelden: Organiseer een design-workshop en ontwerp samen met de buurt hoe een gebouw er uit kan komen te zien of organiseer een thematische discussiegroep en bespreek met elkaar hoe het groen rondom een gebouw wordt vormgegeven. De uiteindelijke beslissing over het te kiezen ontwerp wordt door een gemeenteraad of eigenaar gemaakt.

- **Meebeslissen:** Belanghebbenden beslissen mee over (een deel van) het project.

Voorbeelden: zet een referendum op of laat de belanghebbenden kiezen welke maquette of schets wordt uitgewerkt. Bij co-creëren ontwerp je de schetsen samen. Bij meebeslissen beslis je (ook) samen welk ontwerp gekozen en verder uitgewerkt wordt.

Bij initiatieven met grote impact raadt de gemeente aan om alle belanghebbenden te raadplegen of laten adviseren en de belanghebbenden die de meeste impact ervaren mee te laten doen waar mogelijk.

Terugkoppeling

Zorg ervoor dat u na een bijeenkomst alle aanwezigen een bericht stuurt. U geeft aan wat u met de informatie heeft gedaan en wat u in uw plan heeft aangepast.